

RESSENYA

Web 2.0 i difusió de la recerca: ressenya del seminari

Ismael Peña, César Córcoles

Resum

Ressenya del seminari organitzat l'abril del 2006, en el marc de la càtedra UNESCO d'*E-learning* de la UOC, sobre les anomenades *aplicacions Web 2.0* i les noves maneres de treballar en el camp de la recerca, l'educació i la difusió –és a dir, l'activitat de la Universitat per excel·lència–, basades un esperit participatiu i obert, les aplicacions en línia i una gran riquesa de dades.

Paraules clau

Web 2.0, recerca, difusió, bloc, wiki.

Tema

Gestió del coneixement

El dia 6 d'abril de 2006 la càtedra UNESCO d'*E-learning* de la UOC va organitzar el seminari "Web 2.0 i difusió de la recerca", dut a terme pels autors d'aquesta ressenya. L'acte va tenir lloc a la seu central de la Universitat i, tot i que la sessió era oberta, s'hi va convidar especialment el personal docent i investigador dels Estudis de la UOC i també de l'Institut Interdisciplinari d'Internet. El seminari estava pensat per a donar a conèixer algunes iniciatives que s'estan fent de manera participativa a Internet entorn de la recerca, i també tenir un petit debat al final de la sessió sobre les possibles repercussions –positives i negatives– de treballar la recerca i la seva difusió directament a la Xarxa.

Abstract

Review of the seminar held in April 2006 –within the framework of the UOC's UNESCO e-Learning Chair– on the so-called "Web 2.0" applications and new ways of working in the field of research, education and diffusion –i.e. a University's quintessential activity–, based on a participatory and open spirit, on-line applications and a great wealth of data.

Keywords

Web 2.0, research, diffusion, blog, wiki

Topic

Knowledge management

La presentació va començar mostrant alguns resultats obtinguts al portal personal de recerca ICTlogy.net després de dos anys i mig de funcionament. Es va mostrar com mitjançant una combinació d'eines de programari lliure pensades per a l'autoedició (bloc, wiki, eina bibliogràfica), i també una definició correcta de les metadades, s'havia aconseguit un bon posicionament en els cercadors, de manera que tant la identitat de l'investigador com els seus interessos de recerca, els seus projectes actuals i les seves publicacions tenien una difusió força important. La conclusió d'aquest bloc va ser que les dades i les metadades són el que fa moure la Xarxa i que els resultats aniran en sintonia amb la riquesa de

les dades que es publiquin (coherència, consistència, constància).

Després d'aquesta introducció, es va passar a definir el que s'entén per *Web 2.0*, un concepte encunyat per Tim O'Reilly l'any 2004. En absència d'una definició única i homogènia del que és Web 2.0, se'n van apuntar algunes d'alternatives i es va concloure que es tracta d'un núvol de tecnologies i comportaments que s'han recollit sota l'aixopluc d'un nou terme. A més a més, el terme busca la diferenciació del Web 1.0, que correspondria a la bombolla d'Internet de final de la dècada passada. Es van distingir alguns punts essencials del Web 2.0:

- El moviment cap als petits gestors de continguts especialitzats que permeten –juntament amb l'abaratiment dels costos d'accés i de l'al·lotjament de pàgines– l'accés a la publicació a la Xarxa a un conjunt cada cop més gran d'individus i col·lectius.
- La proliferació d'aplicacions web que ofereixen funcionalitats “acceptablement bones” per a competir amb les aplicacions d'escriptori, amb els avantatges implícits de residir al Web.
- L'existència cada cop més generalitzada d'interfícies de programació que permeten un accés lliure a les dades integrades en aquestes aplicacions, de manera que es poden combinar les funcionalitats de diverses eines per a obtenir un total més gran que la suma de les parts: el que s'ha anomenat *mash-ups*.
- Els mecanismes de sindicació de continguts, que permeten una eficàcia més gran a l'hora de consumir i digerir volums d'informació cada cop més gran.
- El pas d'una organització centralitzada de la informació del Web que podem anomenar *wisdom of crowds*: la suma dels petits esforços d'organització d'un nombre molt elevat d'usuaris és més efectiva que un gran esforç centralitzat.

- La possibilitat de triar lliurement la llicència amb què cada usuari posa a l'abast de la comunitat la seva propietat intel·lectual.

Es podria resumir la filosofia del Web 2.0 dient que: es tracta bàsicament d'una actitud, no una tecnologia; l'usuari és contribuïdor i editor dels continguts; les dades són un indicador inequívoc de la riquesa d'un lloc web; hi ha una absoluta llibertat de crear i compartir; els comportaments emergents que canvien la geografia de la mateixa Xarxa; el Web és la plataforma on se succeeix la comunicació i la creació; etc.

Es va entrar, llavors, a definir alguns conceptes que, tot i no pertànyer estrictament a l'àmbit del Web 2.0, o a la seva definició estricta, sí que participen, en certa manera, d'aquesta filosofia del compartir, del concepte de lliure o obert que etiqueta sistemàticament molts dels moviments entorn del Web 2.0. Alguns d'aquests conceptes van ser el programari lliure i els continguts lliures a la Xarxa –amb els respectius jocs de llicències–, les eines informàtiques per a la creació d'aplicacions participatives basades en Linux / Apache / MySQL/ PHP-Pearl-Python-Primate –o tecnologies LAMP– i les seves aplicacions directes als sistemes de gestió de continguts, a l'aprenentatge en línia o als *portfolios* electrònics personals.

La part següent del discurs se centrà en els usos que es poden fer de totes aquestes eines que se'ns han posat a l'abast en les feines de docència, difusió del coneixement, recerca i difusió d'aquesta, que el professorat universitari ha d'afrontar en el dia a dia.

Pel que fa referència a la recerca, el punt més important és que la filosofia Web 2.0 comporta una actualització constant i l'exercici continu de les competències d'anàlisi, abstracció i síntesi del coneixement. S'entra

en un cercle virtuós de lectura, anàlisi i redacció que, unit a la contínua exposició tant al públic especialitzat com, mitjançant els motors de cerca a Internet, al general, accelera i enriqueix el procés de recerca i la difusió que se'n fa. El Web 2.0 ha de permetre, addicionalment, construir un repertori d'informació, personal i públic, i entrar en una comunitat informal al voltant del nostre camp de coneixement, on puguem compartir les nostres experiències.

Es van fer, a continuació, alguns suggeriments d'eines prototípiques disponibles actualment a la Xarxa, sempre situant el professor en el centre del procés. Així, doncs, es van comentar les possibles utilitats d'aplicacions com ara gestors de projectes, agregadors de continguts, blocs, wikis o altres dipòsits personals i grupals d'informació.

Prenent com a eina emblemàtica el wiki, es van mostrar dos exemples d'ús en àmbits ben diferents. Per una banda, es va parlar del seu ús en la gestió interna de la informació, que el professor genera i de què ha de disposar. Per l'altra, en el marc de l'assignatura *Realitat virtual* del Graduat Multimèdia, en la qual el wiki ha permès amplificar les possibilitats de publicació contínua de la informació en un esperit de codi lliure i compartició d'esforços.

Finalment, es va mostrar el portal personal de recerca amb què havia començat el seminari, ICTlogy.net. Aquest portal té principalment tres espais (a més d'un dipòsit

d'objectes d'aprenentatge per al desenvolupament). El primer és un bloc on s'aboca el contingut d'actualitat, tant si són notícies, esdeveniments com les reflexions que aquests provoquen en l'autor. El segon és un wiki que té la funció de recollir el contingut (enllaços, notes personals, etc.) que no té caducitat, de manera que s'hi emmagatzemen amb determinades categories segons la temàtica o la tipologia de les dades. El tercer és una eina per a desar i publicar citacions bibliogràfiques, on van a parar les referències que pertanyen a publicacions de tot tipus, també categoritzades per tema, l'autor, el tipus de publicació, etc. Tots els continguts estan a disposició del públic amb una llicència d'atribució Creative Commons, no comercial i sense obra derivada.

A manera de conclusió es van proposar algunes preguntes per a iniciar el debat, sobre qui és que ha d'acreditar un web o la qualitat dels seus continguts; com es garanteix l'autoria d'uns continguts, tant en matèria de plagi com en el cas de treballs col·laboratius; quina confiança ofereix el mitjà als investigadors, etc. L'acte es va cloure amb un torn obert de paraules que es va centrar en aclariments sobre conceptes o procediments, i també en debats sobre algunes de les afirmacions o dubtes que aquestes havien suscitat.

La presentació de l'acte es pot trobar a:

<http://www.ictlogy.net/bibciter/reports/projects.php?idp=265>.

Citació recomanada

PEÑA, Ismael; CÓRCOLES, César (2006). «Web 2.0 i difusió de la recerca: ressenya del seminari» [ressenya en línia]. *IDP. Revista d'Internet, Dret i Política*. Núm. 3. UOC. [Data de consulta: dd/mm/aa].

<http://www.uoc.edu/idp/3/dt/cat/pena_corcoles.pdf>

ISSN 1699-8154

Aquesta obra està subjecta a la llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya de Creative Commons. Així doncs, se'n permet la còpia, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i la font (*IDP. Revista d'Internet, Dret i Política*), i l'ús concret no tingui finalitat comercial. No se'n poden fer usos comercials ni obres derivades. La llicència completa es pot consultar a: <<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>>

Ismael Peña

ipena@uoc.edu

<http://www.ictlogy.net>

Professor dels Estudis de Dret i de Ciència Política de la Universitat Oberta de Catalunya, és el responsable de l'àrea de coneixement de Polítiques Públiques per al Desenvolupament, des d'on treballa sobre l'impacte de les tecnologies de la informació i la comunicació per al desenvolupament (ICT4D). Enfoca els seus interessos i la recerca en la investigació de la manera com el paradigma digital està afectant els conceptes d'infraestructures, alfabetització, serveis, continguts i marc normatiu, canviant la manera de fer polítiques per al desenvolupament, fent aflorar noves qüestions com l'esclatxa digital, el paper de la capacitat en TIC en el desenvolupament i la inclusió electrònica, les noves formes de participació de la societat civil, etc.

César Córcoles

ccorcoles@uoc.edu

<http://obm.corcoles.net>

Professor del Graduat Multimèdia dels Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicacions de la UOC. Treballa en les àrees científica i tecnològica. Els seus interessos se centren en la didàctica de les ciències, particularment pel que fa a les possibilitats de les tecnologies multimèdia en l'ensenyament de les matemàtiques en entorns virtuals i com aquestes tecnologies han de permetre escurçar les distàncies entre professor i estudiant i il·lustrar els conceptes essencials de la matèria.